

GILLETTE & L'ORÉAL, WOMEN USA

VOL. IV

Missouri • Montana • Nebraska • Nevada
New Hampshire • New Jersey
New Mexico • New York

FERDINANDO FREGA ✨

GILLETTE & L'ORÉAL, WOMEN USA — VOL. IV

L'ORÉAL THROUGH GILLETTE · 12

Missouri, Montana, Nebraska, Nevada, New Hampshire, New Jersey, New Mexico, New York State. Nzietolo ya iya mu nzila ya Amerika, tuka ku mabala ma mpatu tii ku ndambu ya mbu ya Este.

Nkapu Zero — luyantiku lwa kintwadi

Nkapu yayi ya luyantiku i ya kintwadi mu volimi sambanu zawonso za Women of the United States. Yisonamene vava yamvimba, ye yikangamene mpila vo saga yilenda tangwa mu ndonga, kukondwa kuvutukila mambu.

NKAPU ZERO

Vava, nza ka i ntoto ko: i ndilu. Nordi ya Ntoto ka yitambulanga ko, ka yilemvukilanga ko, ka yiyambulanga fulu kia kufuanga ko. Kimpembe kiyalanga bonso kima kia nsuka, kia kivuvamu, kiakondwa mbambukulu. Mpio ka i nsangu za tiya ye mpio ko: i mbisi a mfinda yidianga. Mpimpa yizingilanga ngonda ye ngonda, yifyonzanga mayindu, yibalulanga lusalu lwa bantu, yiminanga luzolo lwau.

Mavata i makete, i mafioti, ye makangama. Inuit, Yupik, makanda ma Arktiki bazingilanga kuna kavena muntu ulenda sola kuzinga ko. Vava, konso muntu i wa mfunu mu luzingu lwa kanda. Kele ka wena wa mfunu ko, wakituka mbizi. Ye bana bakitukanga mbizi

bavilanga mu kivuvamu, mu neze, mu nsiku a nza yina ka
yiyambulanga kima ko.

Bisika bia bantu ba nzayilu bibweselanga mpio yankaka: mpio ya
bimfumu. Vava, nkento i muntu wamonwanga wa fioti, kima
kiaswaswana kifwete kunsikidila kana vo kufwa.

Muna fulu kiaki, ntendula ya “kuvila” ka yiena ko. Kimpembe kaka
kina, kiokunanga mawonso.

Bakento ba Inuit ye ba Yupik

Ndumba ya Arktiki ka bansansanga mu kintantu ko:
bankubikanga. Kalongokanga mu nsualu kunwana ye mpio, ye
mpimpa, ye nzala. Fwete kala wa mfunu mu kanda, kadi vava,
kimuntu ka i kia muntu mosi ko. I kia kisalu. Nkento i nnati wa
mbizi ya dikanda ye ya vata: madia, tiya, bana, nkanda mia bulu,
nsansu. Kavena muntu uvovanga mu nswa ko. Kavena muntu
uvovanga mu kilembe ko. Kiadi kiena, kansi ka kiena ye nkumbu
ko. Bubi bwena, kansi ka bwena ye mbangi ko.

Nkento wa bisika bia nzayilu

Walongoka, wena ye nkinzi, wazolela nsiku. Kafikanga bonso ntoni
wa nzayilu, ntekniiki, ye munganga. Mu nsualu kamonanga vo
Nordi ya Ntoto ka yizayanga dipolome ko. Vava, ngolo za mayindu
kaka zitangwanga. Bimfumu bia babakala biyalanga yandi, ye
konso kidimbu kia kilembe kitendululwanga bonso kilembe. I nza
yina ngolo kaka ka zilungidi ko: fwete kala ye nsikidila ya nsuka ya
nitu ye ya ntima.

Nkento wa Kimputu “wa nganda”

Wakula mu kimpwanza, kafikanga ye mayindu vo kalenda nunga
mpio. Kansi fulu kiaki kimbukanga: kuvanda mosi, bisika bikete,

kivuvamu kiakondwa nsuka. Bisika bia nzayilu ka i mavata ko, i masini. Ye nkento, mu kati kia masini yina babakala bavanga, fwete nwana mpila vo kavila ko.

Nzietolo ku Ndilu a Nza

Mfinangani ame, Antonio, bambokilanga Nino, wavovanga mvu ye mvu mu North Cape, mu mwini wa kati kia mpimpa, mu ngonda zakondwa mpimpa. Yakala ndozi kanatanga mu nkutu andi, bonso kima kilendi salama ko. Nsuka mosi mu ngonda ya Mayi, yabeta toloto ya nzo andi ye yavova kaka: «Kubika valise aku. Ndiza vutuka mu ola mosi. Tuzavutuka mu lumbu 30.» Wantala, wasivika, wayangalala. Nkento andi, ye kiadi, wayuvula nki tuyindula vanga. «Kulanda ndozi,» yavutula.

Twakota mu vuatula. Bakento beto batutala bonso tukala bazoba. Kansi nzietolo yayi yakala ya kieleka. Nino wafuluka kala ye biuvu. «Kwe tuenda? Nzimbu zikwa ifwete nata?» «Vuvama,» yankamba. «Tuzafika mu ola 54. Kilometele 5000 kaka. Tvena mu Range Rover yampa. Kiesa mu nzila.»

Konso kilometele 300 yafwete telama: yandi, wanduta mvu kumi ye zole, wakala ye ndiatulu andi. Mono yakala ye maza ye bima bia kunwa; yandi wakala ye kafe ye mfunu mia nitu. Ye nkumbu twaendanga ntama, ye nkumbu kavovanga mu luzingu lwandi. Mambu ka nzeyi ko kele ka yakala nzila yayi yakondwa nsuka ko.

Babakala bole bau mosi mu vuatula, bavovanga konso ntangu mu bakento. Yandi kazaya kaka nkento andi. Yaseva. Yanvuvikisa ntima: «Beto mpe i bonso.»

Wayuvula mono una ilenda sikama mu mayindu nkumbu ya ola 60 ya kutwadisa vuatula. Yankamba mu Russia, ntangu mu mvu 22 yatwadisa ola 51 mu kubwana ye nkento ka yabwananga naye ko.

«Ntama ka i ndilu ko,» yankamba, «I bikuma. Mono ka yakala ye kimosi ko.»

Kufika mu kimpembe

Twakota mu Norvege. Nzo ya bazietoli va nzila. Tuzambika vuatula vana ye kulanda mu nkalu ya neze.

Ntwadisi wa nzila wakala wavwata mawonso, ka walendakana zayakana ko. Ntangu kakatula lunete andi, yamona vo i nkento. Nkento wa Norvege, wa kivuvamu, wa ludi, wa mpio. Nino mu kati kia nkalu ya neze, yandi va ntuala, mono ye nitu ya santimetele 190 ku nima, mu nsuka.

Mwini wakala kaka. Montele ame yasonganga ola, kansi ka yanzayisanga ko kana i mpimpa kana i nsuka. Yakala mwini wa kati kia mpimpa. Twafika ku North Cape.

Nino wadila. Wamfibakana. Yankamba, ye nseva: «Keba... bantu balenda yindula vo tuena gay.» Twaseva, kansi twakala va ndilu a nza.

Bosi mpio ya ngolo yaziza: -52°C .

Kukota mu Arktiki ya kieleka

Batunata mu kontene ya ebende mu kusoba mvwatu. Mvwatu mia kuziya kibeni, mia nzinga ye kuvangama ye bizipe bia mpasi.

Yafuta ntwadisi wa nzila. Nino basisa mu igloo mosi ye babakala; mono basisa mu yankaka ye dikanda: mbuta-bakala, va kati kwa mvu 70 ye 80, ye bakento batatu va kati kwa mvu 30 ye 50.

Yakala nza yakangama. Ya mpamba. Ya ngolo.

Bakala wakala ku lweka. Bakento balandanga kisalu. Ye fulu kia nituka kiakala mongo ya metelete tanu ku igloo: tufi twaminamanga

ka twafika ku ntoto ko. Masubu mame ma ntete makituka mbwetete ya mbuabua ya Arktiki. Yakala Nordi yimbambukila mbote.

Nkento wa mvu mia kati, Magi, wazaya Kingelezo kifioti. Mawonso makaka makala bidimbu, meso, moko. Ndinga ya mpio.

Ntangu ka yazaya kiambote ko mpila ya kusadila mvwatu, yandi, kakondwa yindula, wasimba va makolo mame mu kunsonga zipe yasweama. Kakondwa mbi, kakondwa nsoni: ksalu kaka. Kuzinga.

Lumbu tatu mu igloo

Banata madia. Mbizi a maza ya mwisi, mbizi a maza ya mbisu, kibulu kia mbizi ya morue, vumu dia baleine. Ye mpila za mbizi a requin. Ka kwakala nsola ko. Ka kwakala mpila yankaka ko. Yakala kina nza ivananga.

Bosi yanwa: maza ma mbwaki. Yayindula vo i vinu. Yakala menga ma baleine ma kusenga, ma kuyika, ma kudia ye sukadi. Yamanwa. Mampa ngolo ka yamonanga diaka ko. Ngolo za ntete ntete. Yayindula vo i kokaine. Ve. Yakala Nordi yikota mu nitu.

Bakento bantalanga. Mbuta-bakala wavaika mu kuyela. Mono yavunda ye yanwa menga. Lumbu tatu kakondwa telefone, enternete, ordinatere, kakondwa Nino. Mono kaka ye bau.

Ka kwakala mpimpa ko. Mwini kaka, tiya, neze, ye mpemo.

Bakento batatu balala mu leka. Yasosa fulu. Wa fioti mu bau watombula koko andi ye wansonga vo finama. Baseva nseva yanene. Ka yabakula ko. Bavova vo mono i “Noeli” yau.

Mpila ya kuvova vo bantambula.

Yazola kubavana nzimbu mu kuvova matondo. Bakaya. Bazola kaka nfibakanu. Ye mvovo miafioti mu Kicalabria mu kuwa vo

bafinamene.

Vana yabakula mfunu wa makaba ma kieleka: mana ka malendi sumbwa ko, ka malendi tekwa ko.

Kwenda kwa ntwadisi wa nzila

Lumbu tatu bosi, ntwadisi wa nzila wafika. Wavova ye bakento batatu ola mosi. Mono yakala ku mbazi. Ka yabakula mana bavovanga ko. Ka yakala diambu diame ko. Yakala ndinga yau, nza yau, nsiku au.

Mu kontene, ntangu yakatulanga mvwatu, ntwadisi wa nzila wakota. Ye ntima wa kuzaya. Wa ludi. Wa Nordi. Wamfibakana ngolo. Wamfipa. Nitu andi yakala mpembe bonso miliki. Meso mandi makala ma bule bonso zulu kia ngonda ya Agosto.

Wandomba vo nnata yandi ntama. Wadi vanga konso kima mu kuvaika mu nza yina.

Yaseva ye luzitu. Ka yalenda ko. Ka yafwete ko.

Yansisila kaka nsilu mosi: «Kele una ye mfunu wa kima, nsonikina nkanda. Ndikusadisa.» Wakaya ye nzimbu mpe. Wakala nkento wa toko, kansi wa mosi. Kuvanda mosi kuna kulendi monika ntama ko. Kuvanda mosi kuna mpio ka yilemvukilanga ko.

Kuvutuka ku nzo

Twenda baka Nino. Wakala ye kiesa kiayingi. Ka wazola vutuka ko. Kansi mono yakala ye lusilu ye nkento andi.

Wasamuna konso muntu lumbu tatu kiandi. Mono yavuvama. Ka yasamuna muntu kima ko. Kaka papela.

Ye bobo, ntangu Nino kavutukanga mu nza andi, mono yakala kala mu nzila ya yankaka. Fulu kiankaka. Mbwana yankaka.

Wiza kiambote.

Nsuka

Nordi ka yikubakanga ko: yikusobanga. Ye ka yikuvutulanga

mvimba ko. Babakala bizanga ku Nordi ya Ntoto mu sosa mwini, kivuvamu, bifwanisu, ndozi. Bakento basikalanga mu kuzinga.

Babakala basamunanga mana bamona. Bakento bavuvamanga mu mana bazingila.

Babakala bavutukanga. Bakento basikalanga. Basikalanga mu mpio, mu nzo za neze, mu kivuvamu kiakondwa nwa kiwa.

Basikalanga mu simba mavata ka mabakembelelanga ko.

Basikalanga mu tanina bana, bambuta, banzenza. Basikalanga ka bamonikanga ko.

Mbambukulu mosi kaka yanata kuna: nkento wa toko, wa toko kibeni, kansi wa mosi. Ka mu luzolo lwa nzola ko. Mu kimuntu. Mu kiadi kiayingi.

Kuyindula

Nordi ka yivondanga nitu ko. Yivondanga kuvanda kwa muntu. Ye kina kisalanga i kimpembe: fulu kina bakento bazingilanga ye babilanga mu ntangu mosi.

Kiaki i kuma isonikinanga. Kadi bisika bia nsuka ka bisamunanga nsamu au kibeni ko. Ye bana baviokanga muna ka balendi baka nswa wa kuvuvama ko.

Ka mono ko. Ka mono ko. Ntoto ame wambuta, ye nza yamvimba yintambulanga ka bonso nzenza ko, kansi bonso muntu wa dikanda.

Tuka mu kimpembe kia nsuka kia Nordi, yakulumuka mu mvwanga ya nsuka ya Insi za Amerika.

INSI ZA AMERIKA

Kisalu Kilendi Salama Ko

Kusala kwa kimvuka kia Amerika mvu kumi ye nana kukuvananga kima kina kavena kimvuka kiankaka mu nza kilenda kuvana ko: mpila ya kisalu, nsiku za kusalila, mvutu wa kisalu wa ludi, ye nsiku za mfunu zina ka i mayindu kaka ko — i mavanga ma konso lumbu. Ka bakutendudilanga zo ko; bakutungilanga zo. Ye bavanganga bobo kakondwa kukulomba nswa.

Yakala mu biro bia New York ntangu bampana kisalu ka yayindulanga ko. Ka i nkembo wa kumbangula ko. Ka i nsobolo a fulu ko. Mfimpu.

Kisalu kia nswekama, kiavangama mu kusikidisa mpila mosi ya bimbundani bia bantu mu kati kia Insi za Amerika. Ka basola bamfumu, bantoni ba mayindu, kana balongi ko. Basola bantu bena ye mpila mosi ya nzayilu ya luzingu lwa kieleka. Ye nkumbu ame yavaika — ata yakala mu nteka mvu kumi ye nana. Ka batalanga kisalu ko: batalanga mayindu.

Mfimpu yakala ya mpamba mu tendula ye ya mpasi kibeni mu manisa:

kutala insi 50 za Amerika mu mvu mosi, mono kibeni nsola mbanza, ye kuvanda mposi mosi mu konso mosi.

Mposi zole za nsuka zizakala ntangu ya kuvunda ya ngolo. Bazafuta mbongo zawonso. Mono kaka yafwete zinga, tala, bakula, ye vana rapore konso Kimosi. Nsamu wa kimuntu, wa nkufi, wa ludi.

Yasonika nkumbu ame mu kontala. Yazayisa ku nzo. Ka bayuvula kima ko. Bazola kaka zaya kana bima bia ngonda biafika. Mono yakala va ntwala ya mvu mosi mu Amerika. Bau, bonso konso ntangu, bakala va ntwala ya ngonda yina yilanda.

Mu kukeba, mfutu wa kisalu wame wakotanga kaka mu konto kya banki kiame ku Italia. Yakala mpila ya luzitu ya kungamba: «Ka uvanga diambu dia buzoba ko. Zinga ye kina una kiau. Tutala nani nge i kieleka.»

Mvu kumi ye tanu bosu kaka yabaka nswa wa kutala rapore zame za ntete, mantalulu, ye mambu bakutikisa mu kuma kiame. Nkanda wau wabutukila kuna. Yabaka nswa wa kuusonga, ye nsiku mosi: ka mbokila nkumbu ya kimvuka kiaukomanda ko.

Ka diambu ko. Nsamu wau ka i wa bidimbu bia marke ko. I wa bakala mosi mu nsi yilendi bakulwa ko, kele ka uzingilanga yo nge kibeni ko.

Ntona yantika mu fulu kina kiena ntama?

Nsola ya mayindu yakala kuyantika ku ndilu, ka mu kati ko. Mu kuma kia mambu mole ma mpamba:

1. Yatuka mu mfimpu: mayindu ma ntemo, keba kiayingi.
2. Mu kuyantika ku nsuka yalenda sungika nzila ye manisa nzietolo kiambote.

Ka yakala ye mfunu wa kuyantika ku Boston kana ku Chicago ko. Yafwete yantika ku ndilu. Ku fulu kina kiakala Amerika mu papela kaka.

Yasola Juneau, mbanza a mfumu ya Alaska. Ya mosi. Bafikanga kuna mu maswa kana mu avio kaka. Mbanza ka yena ya muntu ko. Fulu kiambote mu yantika.

Kusadila Bima Kiambote

Ntangu ka yayenda ko, yavanga kina muntu wa Amerika kazitisanga ntete: yakubama bonso muntu wa kisalu, ka bonso nzietoli ko.

Yabokila bimbuka bitatu bia avio biazayakana kibeni, bina biena ye nzila zayingi mu nsi. Mu ola mosi ka yafika ko, yasumba kanete ya nzietolo 50 mu kati kia nsi, ye nkulumuku ya 60%.

Kakondwa ndilu ya ntangu. Kakondwa ndilu ya lumbu. Kakondwa nkangu. Nsiku mosi kaka: kubisadila mu mvu mosi.

Yavanga bobo mpe ye bimbuka bia otele, Uber Taxis, ye bimbuka bia kufutula vuatula, ye bosi yakubika lisiti ya mbote ya bisika, mpila za kwenda, kansi ka ntangu ko.

Yakala yakubama.

Yakala nunga yame ya ntete ya kieleka. Kidimbu kia ntete kiakala vo yazaya kwenda. Amerika yifutanga bana bavanganga, ka bana bavingilanga ko.

Ntangu kimbuka kiamona nsumbulu, kiavanga kina mpila ya Amerika ivanganga konso ntangu: batala kana bena ye kivuvu muna mono.

Nga yalenda twadisa mvu mosi wa kwenda konso ntangu? Nga yalenda nwana ye mambu ma kusivika, ntama, ye mambu ma nsualu? Nga yalenda vanga mono mosi?

Mu kuma kiaki, ntangu ka yayenda ko, yasungika diambu diankaka dia mfunu:

Yatala vo yakala ye ndilu ya kredi ya ngonda ya dolar 100 000 ye kuluta mu kati kia kalati ya kredi.

Ka yakala mu kusadila ko. Yakala mu songa vo tulenda zitwadisa. Bantu ba Amerika bayindulanga bobo: kele ka una ye kimpwanza kia kuvanga nge mosi ko, ka una ye kimpwanza ko. Ye kele ka una ye kimpwanza ko, ka balendi kutala ko.

Tuka mu ntangu yina, kisalu ka kiakala diaka kisalu kaka ko. Kiakala mvutu wa luzingu.

YE UBU TUENDA KIELEKA

Alaska i ndambu ya Insi za Amerika mu ntoto kaka. I nza yankaka.

I fulu kina bakento bavilanga kakondwa kidimbu. Kuna mfundu ka wafikanga ko. Kuna mavata i mazanga ma ntomosono kaka mu kati kia nsi yanene ya mfinda.

Juneau yakala mfimpu ame ya ntete: mbanza a mfumu yakondwa nzila za kuyikangisa ye nsi yamvimba. Ndambu ya Amerika yina ka yiwakana bonso Amerika ko.

Vava yayantika bakula kima: nzietolo ka yizakala ya ntoto ko. Yizakala ya kimuntu.

NDAMBU 1 (Volimi I)

Alabama – Alaska – Arizona – Arkansas – California – Colorado – Connecticut – Delaware – Florida – Georgia

NDAMBU 2 (Volimi II)

Hawaii – Idaho – Illinois – Indiana – Iowa – Kansas – Kentucky – Louisiana – Maine – Maryland

NDAMBU 3 (Volimi III)

Massachusetts – Michigan – Minnesota – Mississippi – Missouri – Montana – Nebraska – Nevada – New Hampshire – New Jersey

– New Mexico

NDAMBU 4 (Volimi IV)

New York – Washington

NDAMBU 5 (Volimi V)

North Carolina – North Dakota – Ohio – Oklahoma – Oregon –
Pennsylvania – Rhode Island – South Carolina

NDAMBU 6 (Volimi VI)

South Dakota – Tennessee – Texas – Utah – Vermont – Virginia –
West Virginia – Wisconsin – Wyoming

MISSOURI

Missouri i nsi yafuluka ye mambu mawanana ko. Ku lweka kimosi, Midwest wa luvunda; ku lweka kiankaka, Sudi kina ka kiabikilanga kukala kia ngolo ko. I mosi mu bisika biakabana kiangolo mu Amerika: St. Louis ye Kansas City ye mavata ma ngolo, mavata ma bantu ba mpembe mazingilanga mu nza yankaka, mabala ma bansukami mena ntinu ko, ye nkubika ya politiki yivovanga mingi kansi yisungikanga fyoti.

I nsi ya mambu ma konso lumbu masweka mpasi, ya nseva ya kingenga yina yifukanga mambu mangolo, ye ya «mawonso mambote» ata ntangu kima ka kiena kiambote ko.

Bakento vava ka bazimbalanga mu nsiamuna ko. Bazimbalanga mu kinsuka kia konso ntangu: nzo, ksalu, fu, kinsukami, mambu ma ngolo masweka, nkubika ya lusansu ya kubukana.

Missouri uzimbisanga bakento ye fu. Bawonso bavingilanga vo yandi unyikina. Ye yandi unyikinanga tii kuzimbala kwa yandi

kibeni.

Nkento wa St. Louis – mvu 35

St. Louis i mbanza yizingilanga mu nza zole: mosi yafuluka ye nsamu wa bambuta, yankaka yakangama mu mambu ma ngolo, mu kubikama, ye mu kukondwa kufwana kwa makanda.

Nkento vava unwananga ye mambu matatu mu ntangu mosi: – mavata ma mbi – sikola za kubukana – mfutu wa fyoti.

Usalanga mu nzila za mfunu za mbanza: – nzo za lusansu – nzo za nkita zanene – lusadisu – madia – malongi ma ntete.

Unatanga kina nkubika ka ilendi nata ko. Ye ntangu kanatanga mawonso, ka vena muntu unatanga yandi ko.

Kukondwa kwandi i kwa mbanza: ka wena ye ndinga ko mu kutunga diaka mbanza, ata yandi i wina usungikanga konso mpasi ya konso lumbu.

Nkento wa Mavata “Mafwana” – mvu 40

Ku nganda ya mbanza zanene kwena mavata mamonekanga bonso mafwana: nzila za bunkete, sikola zambote, nzo zasungama.

Nkento vava ka i nsukami ko, kansi ka i wa kidedi ko.

Ufwete nata: – kifwani kia nzo kia ntalu – bana bafwana – kukala konso ntangu mu nkangu – nkanda wa ntangu wafuluka – longo “dia bunkete” – mpila ya luzingu ka ilendi kulumuka ko. Kinsuka kia nzonzo ko ye kia konso ntangu. Ka lendi bwa ko. Ka lendi kulumuka ntinu ko. Ka lendi monisa lebakana ko.

Kukondwa kwandi i kwa ngindu: wena kaka bonso kisalu, ka bonso muntu ko.

Nkento wa Mabala – mvu 49

Mabala ma Missouri i ma malembe, ma fu kia bambuta, ye mazibama. Nzo zena ntama ye ntama, bisalu bia lusadisu bifyoti kibeni, ye fu i kiangolo.

Bakento vava bazingilanga mu nza yisobanga fyoti kibeni: – bisalu bia mpasi – lusansu lwa mpasi kulunga – makanda manene – bivumu bia nsambulu mu nsi yawonso – nzo za Nzambi zitwadisanga luzingu lwa nkangu – nzila yifyoti ya kubasika mu kisalu kiandi.

I luzingu lwa nsiku kukondwa nsolo. Kele ye diambu, ulisungika ngeye mosi. Kele ubwa, ka vena muntu umonanga ko.

Kukondwa kwandi i kwa nsi ye kwa fu: uzimbalanga mu ntama ye mu fu.

Nkento wa Bikumbi ye Kisalu kia Moko – mvu 37

Missouri wena ye bikumbi bia kati biayingi kiangolo: nzo za kubumbika bima, nkubika, minlonga mia kutunga, nzo za kisalu.

Bakento vava basalanga kisalu kia nitu kiangolo: – kuzinga bima – minlonga mia kutunga – bisalu bia mpimpa – kunata bima – kutala bunkete bwa bima – lusadisu mu nkubika.

Nitu zalembama, mfutu wa fyoti, bantangu ka bilendakana ko. I kisalu nsi yifwete kala yau, kansi ka kimonekanga ko kibeni.

Kukondwa kwandi i kwa nitu: ubukanga ye ka wena ye muntu ko wa kunsadisa.

Mambu ma nsuka – Missouri

Missouri i nsi yizingilanga mu mambu ma konso lumbu mamonekanga mambote. Ye mu mambu ma konso lumbu,

bakento bayizimbisanga.

Utwadisanga mavata ma mpasi, mavata ma nkangu wayingi, nzo za kisalu za ngolo, mabala ma malembe.

Konso lumbu i mvita ya nzonzo ko. Ye mvita za nzonzo ko i zina zivondanga kiangolo.

Missouri ka uzimbisanga bakento mu ntiku mosi ko.

Ubazimbisanga ye fu kina ka vena muntu usosanga kia ko.

Kuyindula – Missouri

Konso nsi mu volimi yimonisanga mpila mosi ya kukondwa. Missouri umonisanga kina kia “nzonzo ko”: kina kibutukanga mu fu kia konso lumbu, mu bivingilu bia nkangu, mu mpasi ya kufwete kala mawonso kwa bawonso.

Vava, bakento i bulama bwa kukondwa kumonika bukangisanga konso kanda kia nkangu. Bena konso kisika. Ye ediadi i kuma ka vena muntu ubamonanga ko.

Missouri ulongisanga vo kuzimbisa ka kulombanga lufiaukulu ko ye mvita ko. Kaka kulombanga vo nkangu wawonso uyindula vo bakento bazakala va ntangu zawonso.

Ye ediadi i kuma nkapu yayi i ya mfunu: sambu na kuyibambukila vo mambu ma konso lumbu, kele ka banatwanga ko, makitukanga nkondo.

MONTANA

Montana i kunene kwakwanda: miongo minene, nzila zikondwa nsuka, mfinda zikondwa nsuka, nzo zena zau kaka, bimvula bia mpio bizenganga kinkanda. I mosi mu insi za kitoko kiangolo mu USA. Ye mosi mu insi za mpasi kiangolo mu kuzinga.

Vava, bakento ka bazimbalanga mu kuma kia mvita ko.
Bazimbalanga mu kuma kia nsi, kia kukala bau kaka, kia ngindu ya
mabala, ye kia kimosi kia ntima. I nsi kina nzonzo ko ilutanga
ngolo ya mbangu.

Montana ulombanga kunyikina. Ye bakento i bawina bafwete
nyikina sambu na bawonso.

Nkento wa Bisika bia Nsuka – mvu 51

Vava olenda zinga kilometele 30 ye nzo ya nkita yifinama kibeni.
Ola yimosi ye nzo ya lusansu yifinama. Ola zole ye lupitalu lwa
kieleka.

Bakento bazingilanga mu bisika biabi banwananga ye: – mpio ya
nsuka – lusadisu lwa mbangu ko – mbevo zina ka balandilanga ko
– nzo zankulu zifwete sungwa – kumba kiawonso kia nzo – boma
bwa kieleka bwa kubikwa yandi mosi.

Kukondwa kwandi i kwa nsi: uzimbalanga kadi uzingilanga kuna
ka vena kima kilunganga ko.

Nkento wa Nzo za Bafidi ba Bambizi – mvu 39

Montana uzingilanga mu kufida bambizi. Ngombe, mfwalu,
bambizi binene, ye ksalu kia nitu.

Nkento vava uvanganga mawonso: – usadisanga mu bambizi –
ulambilanga bawonso – utwadisanga ntalu za nzimbu –
utwadisanga vuatula – unwananga ye mambu ma mbangu –
usansanga bana va kati kwa kisika ka kiena ko.

Usalanga bonso bakala, kansi bamonanga yandi bonso «muntu wa
nzo kaka.» Kukondwa kwandi i kwa nzimbu: uvanganga ntalu,
kansi ka imonekanga ko mu kima.

Nkento wa Mavata Makete – mvu 44

Mu mavata makete ma Montana, ntangu yitelamanga. Minkangu i mikete, bawonso bazayana, ye ka vena muntu usobanga ko.

Nkento ufwete: – kala mama – kala muntu wa kuvuvamwa – ka “nata nsoni” ko – kala muntu wa Nzambi – kala va ntangu zawonso.

Ka lendi yisoba ko. Ka lendi lutila ndilu za fu kiandi ko. Ka lendi monisa lebakana ko.

Kukondwa kwandi i kwa nkangu: ka i wa yandi kibeni ko, i wa nkangu.

Nkento Usalanga mu Nzietolo za Nsi ya Mfinda – mvu 33

Montana ukokanga banzietila mu kuma kia mapaki mandi, maziba, ye Yellowstone yifinama. Nima ya bakalati ya foto kwena bakento batwadisanga otele, nzo za madia, bisalu bia nganda, kusungika bima, nkubika, ye bunkete.

Bisalu bia mpasi, mfutu wa ntangu kaka, luzingu mu bisika bia ntama. Kukondwa kunikuka.

Kukondwa kwandi i kwa nzimbu: kimalu kizingilanga mu yandi, kansi yandi ka uzingilanga mu luvunda ko.

Mambu ma nsuka – Montana

Montana i kintwadi kia nsi ya kitoko kiangolo ye kimosi kia nkabu. Bakento vava bazimbalanga mu ntama: ya nitu, ya ntima, ye ya fu. I bau banatanga kimosi nzo za kukala zau kaka, nzo za bafidi, makanda, mavata makete, ye nzietolo. Ye ntangu banatanga, ka vena muntu utalanga ko.

Kuyindula – Montana

Konso nsi mu volimi yimonisanga mpila mosi ya kukondwa. Montana umonisanga kina kivangwanga kwa nsi yidiyanga mawonso.

Vava, bakento ka bazimbiswanga kwa mambu ma ngolo ko ye kwa kinsukami kia nsuka ko. Bazimbiswanga kwa kilometele ka zikondwa nsuka ko za mpamba, kwa binvula bia mpio bikabulanga bantu, kwa fu kina ka kisobanga ko, kwa kisalu ka balendi kaka ko.

I kuzimbisa kwa malembe, kwa nzonzo ko. Mosi mu kuzimbisa kwa mpasi kiangolo mu kuzaya kadi ka kuvanganga mbangu ko.

NEBRASKA

Nebraska i ntoto wazibuka, wa nzila mosi, wa mpatu. Mabala manene, mpemo konso ntangu, zulu ka kikondwa nsuka ko. Ku nganda: luvunda. Ku kati: kukala bau kaka, malembe, minkangu mia fu kia bambuta, kisalu kia mabala kia mpasi, ye nzila zifyoti kibeni.

I nsi yizingilanga va kati kwa Midwest ye West, kansi kukondwa ngolo za ndambu yimosi ye za yankaka.

Vava, bakento ka bazimbalanga mu kuma kia mbunda ko. Bazimbalanga mu kuma kia mambu ma konso lumbu ma kumba, kia fu kia mabala, kia bisalu ka bisobanga ko, kia kimosi kia nsi.

Nebraska ka uvanganga mbangu ko, kansi udiyanga.

Nkento wa Mabala – mvu 40

Nkento wa Nebraska i ndambu ya mabala kibeni: – kutelama ku nsuka-nsuka – bambizi bia kutala – madia sambu na bawonso –

ntalu za nzimbu za nzo – bilanda bia kulanda – kusungika nzo –
bana ba kusansa – mambu ma mbangu.

Usalanga bonso babakala, mbala zayingi kulutila. Kansi
basonikanga yandi bonso “wakondwa kisalu.”

Kukondwa kwandi i kwa nzimbu: uvanganga ntal, kansi ka wena
ko mu bisonama.

Nkento wa Mavata Makete – mvu 46

Mavata ma bantu mafunda mafyoti, kuna bawonso bazaya
mawonso ma bawonso.

Nkento ufwete kala: – mama wena va – nkento wa longo wa
kunikuka – muntu wa luzitu – muntu wa kisalu mu nzo ya Nzambi
– nsadisi wa nkangu.

Ka lenda sola nzila za mbangu ko, mpasi ko, ye nsobolo za mbangu
ko. Uzingilanga mu kisalu kimosi kiasikama, kiasolwa kwa
bankaka.

Kukondwa kwandi i kwa fu: wena ye kisika, kansi ka wena ye
ndinga ko.

Nkento Usalanga mu Bisalu bia Lusadisu bia Fyoti – mvu 32

Mu mbanza za Nebraska — Lincoln, Omaha, Grand Island —
bakento basalanga kisalu kia konso lumbu:

– bafutisi mu nzo za nkita – bunkete – madia – lusadisu mu sikola
– nzo za bambuta – kisalu kia sekretere

Mfutu wa fyoti, bisalu biakabana, kukondwa kivingilu. Kukondwa
kwandi i kwa nkangu: kukondwa yandi mbanza ka isalanga ko,

kansi ka vena muntu uvovanga mambu mandi ko ntangu
bavovanga mambu ma “nkuniku.”

Nkento wa Ntama – mvu 53

Nebraska i nsi kina olenda twadisa vuatula ola zole kukondwa
kumona vata dia kieleka. Ntama yayi yikitukanga mpila ya luzingu.

Nkento uzingilanga ku nganda ya mbanza unwananga ye: –
nzietolo za ntama sambu na konso mfunu – lusansu lwa fyoti –
bimvula bia ngolo – nzo zena zau kaka – fu kia konso lumbu kia
mpamba – kukondwa nkubika ya kieleka ya bantu.

Kukondwa kwandi i kwa nsi: uzimbalanga mu bakilometele.

Mambu ma nsuka – Nebraska

Nebraska i ntoto umonekanga wa mpamba, kansi mpamba i ya
kingenga kaka.

Bakento vava bazimbalanga mu: – kisalu kia mabala ka kifutwanga
ko – minkangu mizibama – ntama ya nsuka – kukondwa bisalu
bia lusadisu – bisalu bia ngolo ka bisobanga ko.

I kukondwa kwavangwa ye ntoto, fu, ye nzonzo ko.

Kuyindula – Nebraska

Konso nsi yimonisanga mpila mosi ya kukondwa. Nebraska
umonisanga kina kitungwanga kwa luzingu lwa konso lumbu ka
lusobanga ko.

Ka kwena mambu ma ngolo mamonekanga ko, ka kwena mpasi ya
kuyituka ko. Kwena kaka luzingu luvutukanga, kisalu kina ka
kizitiswanga ko, kisalu ka kilendi bikwa ko. Nebraska i nsi kina
bakento banatanga mawonso kimosi ye mu kuma kiaki kibeni ka
bamonekanga ko.

Ye ediadi i kuma ifwanukini ye nkapu yayi: kadi kuzimbisa kwayingi kiangolo i kina kimonekanga bonso mambu ma konso lumbu.

NEVADA

Nevada i nsi yatungwa mu bifwani. Mwini, nzo za kizenza, otele, makinu, nzietolo, kizenza, mpimpa za kiese zikondwa nsuka. Ntula yina nza yimonanga bonso kidedi, kulutila ndilu, ye nzila.

Kieleka i kiswaswana.

Nevada i mosi mu bisika bina nitu ya nkento isadilwanga mu mpamba, ivondwanga, idiwanga, ye isobwanga. Kisika kina bakento bazimbalanga, ka mu kuma kia kukondwa nzila ko, kansi kadi kukala kwau kumonwanga bonso kima kia nteka.

Kukondwa kwa nkento vava i kwa ntangu yayi, kwa ngindu yaveleka, ye kwa luzolo. Kuzimbisa kwa kitoko, kwa konso ntangu, ye kwa bunkete. Kwavangwa ye bantangu ka bilendakana ko, bisalu bia mpimpa, kinsuka kia kitoko, kimuntu kialembama, ye bisalu biatulwa kwa kimvuka kia nzietolo.

Mama wa Nzo za Kizenza ye Otele – mvu 33

Las Vegas uzingilanga kaka kadi mafunda ma bakento batwadisanga: – lukutakanu lwa banzenza – bunkete bwa nzo – nzo za madia – bar – makinu – lusadisu lwa bansumbi – nkubika – nzo za telephone za banzietila.

Bisalu bia mpimpa, nsuka za mposo zakatulwa, malumbu ma kuvunda ka mena ko, kinsuka kia konso ntangu. Bakento bafwete nata kifwani kiafwana, ata ntangu ka basialanga diaka ye ngolo ko mu kati. Kukondwa kwandi i kwa nitu ye kwa ngindu: usalanga mu

nkubika yisadilanga yandi bonso «ndambu ya mambu ma nzietila,» ka bonso muntu ko.

Nkento Usalanga mu Bisalu bia Mpimpa – mvu 29

Nevada mu mpimpa ka i ya kitoko ko. I ya ngolo. Va kati kwa minda, miziki, ye makinu, luzingu ludiwanga:

– bakento ba lukutakanu – bakini – basadi ba bar – bazayisi – bisalu bia kifwani ye kia kitoko kia nitu

Nitu aku i ndambu ya nsilu. Kele ka olendi yinata ko, bakusobanga mu minuti mosi.

Kukondwa kwandi i kwa nzimbu ye kwa mbote: kisalu kilombanga kifwani kiandi, ka muntu wandi ko.

Nkento Nzenza Utwadisanga Nima ya Mambu – mvu 41

Nima ya otele zanene kibeni kwena bakento banzena ba nkama: ba Philippines, ba Mexique, ba Haïti, ba Amerika ya Kati.

I bau bavanganga kisalu kiawonso kina banzietila ka bafwete mona ko:

– nzo zanene za kusukula minledi – bunkete bwa konso ntangu – nzo za kulamba za nsi ya ntoto – nzo zanene za kubumbika bima – nkubika ya nkokila – kubika bisika

Luzingu lwasweka. Nitu zalembama. Bisalu ka bia kimuntu ko. Kukondwa kwandi i kwa nkubika yawonso: i wa mfunu kansi bamonanga yandi bonso muntu ka umonekanga ko.

Nkento Uzingilanga ku Nganda ya Las Vegas – mvu

52

Nevada ka i minda kaka ko. I mpe ntoto wa nsenga wena va nzungulu: mavata makete, nzo za nsi, bisalu bia lusadisu bifyoti, bikumbi bina bena bau kaka.

Bakento vava banwananga ye: – ntalu zangolo kibeni – lusansu lwa fyoti – kukondwa nkalu za kunata bantu – ntama yangolo – minkangu mia ngolo, mikangama mbi – nzila zifyoti.

Uzingilanga luzingu luswaswana ye kina nza yikangisanga ye Nsi.

Kukondwa kwandi i kwa nsi: ka uzingilanga mu Nevada ya minda ko, kansi mu Nevada ya kieleka.

Ka vena muntu uvovanga mambu mandi ko.

Mambu ma nsuka – Nevada

Nevada i nsi yatungwa mu kisalu kia kumonisa. Mawonso i kifwani, mambu ma nzietila, ye makinu.

Bakento i masini ma nzonzo ko mabalulanga masini mama: otele, nzo za kizenza, nzo za madia, makinu, kusungika bima, nkubika.

Kansi, i bau bazitiswanga fyoti kibeni. I bau banatanga ndozi za bankaka ntangu bau bazingilanga kieleka kia ngolo, kidiyanga, ye ka kimonekanga ko.

Nevada ubazimbisanga mpila mosi bonso kabasadilanga.

Kuyindula – Nevada

Konso nsi yimonisanga kifwani kimosi ya kukondwa. Nevada umonisanga kina kia ntangu yayi kibeni: bakento bakitulwa bisalu bia nzimbu kaka.

Ka kinsukami ko kizimbisanga yandi. I nkubika.

I kukondwa kwatungwa: kwa nzonzo ko, kwa kitoko, kwafukwa bonso nzila. Bakento bena ye nzila funda, kansi kwena mpila funda za kubadia.

Ye ediadi i kuma nkapu yayi i ya mfunu kiangolo: kadi va kati kwa minda, ka kumonekanga mbote ko nani utemesanga mio konso lumbu.

NEW HAMPSHIRE

New Hampshire wena ye kidedi, mfinda, maziba, miongo mikete, mavata mafwana, nzila za luvunda, ye mpaku zifinama zero. Ku nganda, umonekanga bonso paladisu ya mpamba: kukondwa mbunda, kukondwa mbangu, kukondwa mbanza zanene. Kaka nkubika ye nsi ya mfinda.

Mpasi i vo kidedi kiawonso mbala zayingi kitendulanga kimosi kiawonso.

Ye ntangu nsi yitulanga nzimbu zifyoti mu bisalu bia lusadisu bia bawonso, kumba kibwilanga bantu kibeni — ntete, bakento.

Vava, kukondwa kwa bakento ka i nsiamuna ko. I kukala bau kaka, fu kia ngolo, kinsuka kia nzo, ye kukondwa nkubika ya kieleka ya bantu.

New Hampshire ka unwananga ko. Ukubikanga ngeye mosi.

Nkento Mukete wa Nkangu – mvu 47

Mu mavata ma New Hampshire, mawonso mamonekanga ma luvunda. Mawonso mazibama.

Nkento ufwete kala: – mama wa kuvuvamwa – muntu wa nkangu wazitiswa – nsadisi wa ofele mu sikola – wena va mu nkangu – “muntu wambote” mu nsiku mia vata.

Ka lendi vanga mbi ko. Ka lendi basika ntama mu nsiku ko. Ka lendi kala ye mpasi za ntima ko.

Kukondwa kwandi i kwa fu: wena ye kisalu, kansi ka kidedi ko.

Nkento Uzingilanga mu Mpio ye mu Ntama – mvu 52

New Hampshire ka i nsi yanene ko, kansi yafuluka ye bisika bina bena bau kaka, nzo zena ntama ye ntama, ye nzila zikitukanga ndilu mu kimvula kia mpio.

Nkento vava uzingilanga ye: – bangonda ya neze – ntama yifwanisanga mambu mawonso – mbevo zisansuwanga mu nima – kukala yandi kaka mu ngindu – fu kia nzo kina ka kibikanga kisika ko – lusansu lwa fyoti lwa vata.

Kele ubwa, uvingilanga. Kele wena ye mbevo, utwadisanga vuatula bakilometele. Kele ubwa mu ntima, ka vena muntu umonanga ko.

Kukondwa kwandi i kwa nsi: uzimbalanga mu nzonzo ko ye mu mpio.

Bisalu bia Mfunu – mvu 38

Mu mbanza za kati – Concord, Manchester, Nashua— bakento batwadisanga bisalu bia lusadisu bia ntete:

– sikola – nzo za lusansu – lusansu lwa bambuta – biro bia Leta – malongi ma ntete – bisalu bia nkubika

Mfutu wa fyoti, kumba kianene kulutila mfutu, kinsuka kia ntima kia konso ntangu.

Kukondwa kwandi i kwa kisalu: unatanga kimosi kina kisialanga
kia nkubika ya lusadisu, kansi Leta yitulanga nzimbu zifyoti mu
bisalu biandi.

I wa mfunu, kansi kisalu kiandi kilembisanga.

Nkento Usalanga Bisalu bia Mfutu wa Fyoti mu Bisika bia Nzietolo – mvu 33

Ndambu ya Nordi ya nsi yizingilanga mu nzietolo: mafuta ma
mbwaki ma mfinda, maziba, miongo, kimvula kia mpio.

Nima ya bifwani biafwana kwena bakento bana: – basukulanga
bisika – balambanga madia ma nsuka-nsuka – basalanga mu nzo
za madia – batwadisanga B&B – basungikanga zinzo –
basungikanga bima bifyoti.

Bantangu bia nzietila bayingi ye bantangu bia mpamba.
Kimvwama ka kinikukanga ko. Lutaninu lwa kieleka zero.

Kukondwa kwandi i kwa nzimbu: mawonso masalanga mu yandi,
kansi nkubika yimonanga yandi bonso muntu ulenda sobwa.

Mambu ma nsuka – New Hampshire

New Hampshire i nsi ya nkubika ye ya luvunda. Ye ediadi kibeni i
kuma nkento uzimbalanga kukondwa mbangu.

Uzimbalanga va kati kwa: – bisalu bia fu kia bambuta – minkangu
mizibama – ntama ya nitu – kimvula kia mpio kikondwa nsuka –
bisalu bia lusadisu ka bilunganga ko – bisalu bia mfunu
bifutwanga fyoti.

Ka kwena mbunda ko. Ka kwena ntontolo ko. Kaka kimosi
kikitukanga nsiku.

Kuyindula – New Hampshire

Konso nsi yimonisanga mpila mosi yiswaswana ya kukondwa. New Hampshire umonisanga kina kia “kufwana”: kuzimbisa kwa luzitu, kwa bunkete, ye kwa nkubika.

Vava nkento utwadisanga minkangu, kansi ka wena ye nkangu ko wa kuntwadisa.

I mambu mawanana ko ma New England: kana wena muntu wa kimvwama kia ngindu kiayingi, kansi ovingilanga kiayingi vo nkento usungika mawonso yandi mosi.

Ye ediadi i kuma nkapu yayi i ya mfunu: sambu na kuyibambukila vo ata insi zimonekanga “zambote” zilenda kala za mpasi kiangolo mu kuzinga.

NEW JERSEY

New Jersey i nsi ya ndilu: yakangama ye nza, ya nsualu, ya ntalu yanene, yafuluka ye bantu bakwendanga ye bavutukanga ku kisalu konso lumbu, yafuluka ye mabuta mavukana, bantu bayiza kwa nsi zankaka, makartie ma mpasi, mabula ma bamvwama ma ntalu yanene, ye mambanza mavilakanwa. Ka i New York «ku lweka kiankaka kia ponte» ko. I nsi yingi ye mpasi, yabukana-bukana, kuna bakento batwadisanga sisteme kidianga mingi kuluta kina kivutulanga.

Kukondwa kwa bakento vava kutukanga mu mambu matanu ma ngolo kikilu: – ntalu ya luzingu yayingi kikilu – kisalu kia nzo ke kimonekanga ko – nzietolo ya konso lumbu yivondanga nitu – bimvuka bia makanda mayingi ye ntantu za kieleka – mpila za ntama za mabuta zikakidilanga.

New Jersey ke kazimbisanga bakento mu nku ko. Kazimbisanga bau mu mpasi ya kuzinga va kati kwa bisalu funda dimosi.

Nkento Ukwendanga ye Uvutukanga Konso Lumbu – mvu 36

New Jersey i nsi ya bantu bakwendanga ye bavutukanga konso lumbu. Bola zayingi zibungwanga konso lumbu mu kwenda ku New York kana ku Philadelphia: nkalu za tiya zisukanga, nkangu wa mavuatula ke ulendi twadisa ko, ntalu yanene ya nzietolo, ye nvutukulu ya mpimpa kikilu.

Nkento uzinganga luzingu lwalu uzinganga “mu ndambu”: – ndambu ku kisalu – ndambu mu mavuatula ma luyalu – ndambu ku nzo (yina, mu mpila ya kuseva, ibakanga kuluta ndambu ya ndemo ya dibuta)

Kukondwa kwandi i kwa ntangu: ka kena ye ntangu kwa yandi kibeni ko. Ka kena ye ntangu kwa kima ko.

Kena kaka mu bitini.

Nkento Wayiza kwa Nsi Zankaka mu Bisalu bia Kusadisa – mvu 42

(wa Latina, wa Haiti, wa Afelika, wa Filipine)

New Jersey kazingilanga mu ngolo za bantu bayiza kwa nsi zankaka. Nkento vava i yandi usimbidi nsaka ya nsi yamvimba: – kukomba mu nzo za bamvwama – kukeba bana kukondwa nsiku – mu makuku ma marestora – mu nzo za kukeba minunu – mu kulongisa bima – mu bisalu bia ntete bia mfutu wa fioti

Ukutananga ye mpasi tatu mu ntangu yimosi: – mfutu wa fioti – ntalu ya nzo yayingi kikilu – mbebe zanene za dibuta.

Kukondwa kwandi i kwa nzimbu ye kwa ndinga: usalanga, uvovanga, ulembamanga, kansi usialanga ku ndilu ya sisteme.

Wena wa mfunu kikilu, kansi konso ntangu balenda tula muntu ankaka va kisika kiandi.

Nkento wa Makartie ma Mpasi – mvu 34

New Jersey ka i lulendo lwa bamvwama kaka ko. Ina ye mambanza mankaka mena ye mpasi zayingi kuluta ku Este:

– nku za mbanza – masikola ke mena ye nzimbu zafwana ko – kukondwa kisalu – kukeba nitu kwa leka – kukondwa bisalu bia kieleka bia kusadisa bantu

Nkento uzinganga vava ukutananga ye: – kukondwa luvuvamu konso ntangu – bisalu ke bisimbamanga ko – mavuatula ke masalanga mbote ko – ntalu ya luzingu ke yifwananga ye mfutu ko.

Yandi i nkunzi wa mabuta ma mama wamosi, mongo wa bimvuka bia bantu, muntu uvulusanga mawonso vava kavena muntu uvulusanga yandi ko.

Kukondwa kwandi i kwa mbanza ye kwa sisteme: kavena muntu uwanga yandi ko vava sisteme kibwidi.

Nkento wa Lulendo lwa Bamvwama – mvu 45

Lweka kiankaka kia New Jersey i mabula mandi ma bamvwama: nzo zanene, masikola mambote kikilu, makartie mena ye nsiku.

Bakento vava bazinganga mu kufinwa konso ntangu: – kalandiye ya dibuta yafuluka – bisalu bia bana – kisalu kia mpamba kia ngolo – kifwani kia kitoko va meso ma bantu – longo kiatulwa bonso kidimbu kia lulendo – mavingilu ma zulu kikilu.

Ka kalendi monekana bonso muntu walembama ko. Ka kalendi bwa ko. Ka kalendi telamesa nsaka ko.

Kukondwa kwandi i kwa kimuntu: bamonanga yandi bonso kisalu kia dibuta, ka bonso muntu ko.

Mambu ma nsuka – New Jersey

New Jersey i nsi yizinganga mu nsualu yayingi ye mu ntalu yayingi. Bakento i bau batwadisanga yo kikilu, kansi sisteme kizimbisanga bau mu ntangu kisadilanga bau.

– nzietolo ya konso lumbu – bisalu ke bimonekanga ko – bisalu bia kusadisa ke bifwananga ko – makartie ma vonza – mabula ma kuswana kikilu – mpila za dibuta zikangama – makanda mayingi kukondwa lusadisulwa kieleka

Nsi isalanga mu ngolo zau, kansi ke italanga kiadi kiau ko.

Kuyindula – New Jersey

Konso nsi imonisanga mpila mosi ya kukondwa. New Jersey imonisanga kukondwa kutukanga mu sisteme kivingilanga mingi kikilu ye kivutulanga fioti kikilu.

I nsi ya va kati: yafinama kikilu ye bisika bia ngolo, yatatuka kikilu ye mpila zambote za bisika bina. Vava, bakento bazinganga mu kufinwa konso ntangu: kwa ntangu, kwa nzimbu, kwa ngolo, kwa kimuntu.

Ka i mbi ya diambu dimosi kaka ko. I nsangusulu ya mau mawonso.

Ye i diau dikitulanga New Jersey nsi ya mfunu mu volimi yayi: imonisanga mpila kukondwa kwa nkento kulenda tuka mu luzingu

lwafuluka — lwafuluka ye bima biawonso, kansi ve kisika kwa muntu kibeni.

NEW MEXICO

New Mexico i mosi mu nsi zina ye kitoko ye mpasi kuluta mu Amerika. Kitoko kia kieleka: madezere manene, mabulu ma mbwaki, bimbuka bia bana ba nsi, kinkulu kia ntama, mambu ma mpeve, kuvuvama. Kansi ku nima ya kitoko kiaki kia ngolo kuna ye kieleka kia mpasi kuluta:

– kiadi kia nzimbu kia ntama – luzolo lwa ngolo lwa malafu ye bima bia mbi ke lusukanga ko – bisalu bia luyalu bia leka – kuvanda mosi-mosi mu nda – masikola ma leka – nku za nzo zisuamanga – nteka ya bima bia mbi ku ndilu

I nsi kuna bakento ke bazimbalanga mu mpamba ko: bazimbalanga kadi bazinganga mu ntoto kuna mawonso malemanga — nda, kinkulu, mpila za kinsi, kiadi, bimbuka biakangama, bisalu ke bisimbamanga ko.

New Mexico i kitoko kiasisuwa. Ye mu kati kia kuisuwa kwaku i bakento basimbidi mawonso.

Nkento wa Bana ba Nsi wa Pueblos – mvu 43

New Mexico ina ye mosi mu bimbuka bianene kuluta bia bana ba nsi ba Amerika mu Amerika zawonso: bakento ba Pueblo, ba Navajo ye ba Apache.

Uzinganga va kati kwa nza zole: – mpila za ntama – luyalu lwampa luvilakananga yandi.

Ukutananga ye: – masikola ke mena ye nzimbu zafwana ko— kukeba nitu kwa fioti kikilu— nzo zafuluka ye bantu— mfutu wa

fioti– nzila ya fioti mu bisalu bia ntete– kuvanda mosi-mosi mu mpila za kinsi ye mu nda.

Usimbanga mabuta manene, bimvuka biawonso, ye mbebe za ndemo.

Kukondwa kwandi i kwa kinkulu: mu mvu lukama mivioka, luyalu lubakidi bantu bandi bima biawonso, ye luvutudi kaka fioti kikilu.

Nkento wa Latina wa Bisika bia Kiadi – mvu 35

New Mexico i ya Latino kuluta ya Amerika. Kispanyolo kina konso kisika, mabuta mavukana, ye kisalu kia ngolo.

Bakento ba Latina bena konso kisika ku nima ya nsaka ya nsi: – kukomba – kulamba madia – kusadisa bantu – kisalu kia fioti kia mpatu – nzo za nkita za vata – lusadisu lwa kimvuka.

Bazinganga ye mfutu wa fioti kikilu ye ntalu zikumbukanga. Mabuta mayingi mazinganga ku ndilu. Kukondwa mikanda, mambu mena ye mpasi kuluta: boma, kukondwa kumonika, kukondwa lusadisu lwa kieleka.

Kukondwa kwandi i kwa nzimbu ye kwa politiki: usalanga ngolo kansi kavena muntu umonisanga yandi ko.

Nkento Uzinganga Ntama ye Mawonso – mvu 52

New Mexico i nsi yanene, kansi ya mpamba. Mavata ma fioti kikilu, nzo mu madezere, mambanza mena ye bola zayingi va kati.

Nkento vava ukutananga ye: – kuvanda yandi mosi kikilu – kukeba nitu kwa ntama – kukondwa mavuatula – nsungi za mpiodi za ngolo, nsungi za tiya ke zilolokelanga ko – luzingu ke lusobanga ko – kisalu kia fioti – luzolo lwa malafu ye bima bia mbi lwayala va lweka.

Avo kabwidi, kavena muntu wizanga ko. Avo una ye mfunu wa munganga, utambwisanga vuatula bola zayingi. Avo una ye mpasi, ubikanga zau yandi kibeni.

Kukondwa kwandi i kwa nda: uzimbalanga mu kisika kianene.

Nkento Usalanga mu Kisalu kia Batulisti- kia Mpeve – mvu 30

New Mexico ubokelanga batulisti ba “mpeve”: mavangu ma kitoko, kuyindula mu kuvuvama, madezere, bisika bia kuvunda, mpila za kinsi za bana ba nsi.

Ku nima ya kifwani kia kitoko kuna ye bakento basimbanga kimvwama kia nsi: – B&B– bantwadisi ba mpila za kinsi– nzo za mavangu ma kitoko– marestora ma fioti– nzo za nkita za bima bia moko– bisalu bia nsungi.

Kisalu kiaki ke kisimbamanga ko: mfutu wambote kikilu mu nsungi ya batulisti, kadi kima ko mu ngonda zankaka.

Kukondwa kwandi i kwa nzimbu: kitoko kia nsi kibokelanga nzimbu kansi ke kisimbanga zo kwa bantu bazinganga vana ko.

Mambu ma nsuka – New Mexico

New Mexico i nsi yizinganga va kati kwa ndilu zole: kitoko kiawonso ye kiadi kia ntangu yawonso. Mambu ma mpeve ma tona-tona ye kuisuwa kwa politiki. Mpila za ntama za ngolo ye bisalu bia leka.

Bakento vava banatanga mawonso va mapeka mau: bimvuka bia bana ba nsi, mabuta ma Latino, madezere mena mosi-mosi, mambanza ma mavangu ma kitoko, bisalu bia fioti kikilu.

Ye vava basimbanga nsi, kavena muntu usimbanga bau ko.

I kukondwa ke kusalanga nsakusu ko kadi kitoko kia nsi kiyingi kikilu. Ye kitoko kifukanga mawonso.

Kuyindula – New Mexico

Konso nsi imonisanga mpila yaswaswana ya kukondwa. New Mexico imonisanga kukondwa kuvangwa kwa nda ye kwa kinkulu ke kimanisu ko.

Vava, nkento ka kazimbisu kwa ngolo mosi kaka ko. Kazimbisu kwa mawonso vamosi:

– nda – mpila za kinsi – mpila za ntama – kiadi kia nzimbu – kuvanda mosi-mosi – mpila za dibuta – kukondwa bisalu bia kusadisa – kukondwa kumonika mu politiki

I kuzimbisa kwa ntama. Bonso kimvwama kia nkulu.

Ye i diau nkapu yayi ina ye mfunu wanene: kadi New Mexico ka i kisika kivilakanwa kwa ntangu ko. I kisika kivilakanwa kwa luyalu. Ye bakento bafutanga dio konso lumbu.

NSI YA NEW YORK

New York ka i mbanza ko. I kima kibulanga nitu. I mbandu ya nlangu ikusimbanga ye ikunatanga ata ke ozolele ko. I kima kiena vana ke kikulombanga nswa ko. Okota vava ye ozaya mbo vo ka i ngeye ko ubakanga nzengolo: i yau.

I kisika kimosi kaka mu nza kuna olenda zungwa kwa bantu ba milio mingi, ye wakala diaka mosi-mosi kuluta mu dezere. I mbanza ikutalanga, ikutezanga, ikusambisanga, ikudianga, ye avo ke olendi landa nsualu andi ko, ikusisanga ku nima kukondwa kuvutula meso.

New York ke ikuyambulanga ko. Ikutezanga.

I mbanza ya ntete ya nza, kansi diaka mbanza ya ntete ya bima ke bimonekanga ko. Mbanza imonisanga kaka bantu banunganga, ivilakananga bakento funda ye funda basalisanga konso ndambu andi. Bau basimbanga luzingu lwa bankaka vava kavena muntu usimbanga yandi ko.

New York i mawonso vamosi: kimvwama kimonisu mu nku ye kiadi kia nzimbu kikondolo diaka ndinga, makartie masobanga mbunzi mu mvu tanu ye makartie ke masobele ko mu mvu makumatanu, ndinga zivukananga, mpila za kinsi zibakasananga, nitu zibwanananga, luzingu ke lumokenanga kikilu ko.

I mbanza yatungwa mu nsualu ke yisukanga ko: kukota ye kubasika mu nkalu za tiya zafuluka, kutambula mu nzila za mvindu zina ye nsemo, kusosa kisalu kikulungisanga, kuzawula mu kunata bakomande, kwenda ku lupitalu, ku sikola, ku nzo, ku bisalu bia ntangu, mu nzila funda dimosi zaswaswana. I ntoto ukulakanisanga mingi, kansi ukuvananga kaka kina obakanga mu ngolo.

New York isalanga mu ngolo za bakento basimbanga vamosi bitini bina bankaka ke batalanga ko: bau basalanga ku zulu kia nzo zanda, bau bakombanga ntoto ku mabaka ma nsi, bau bayundulanga bana ba mabuta ke mena ye ntangu ko, bau bazinganga mu makartie kavena muntu uzolele kutala ko, bau bakutananga ye mbanza ikulombanga mawonso ye ikusisanga konso ntangu mu ndambu.

Vava nkento uzinganga mu mpila tatu za kufinwa mu ntangu yimosi:

1. Kufinwa kwa nsualu:

avo ovondele nsualu, ozimbalanga. New York ka ivingilanga muntu ko ye ka isalanga kwa ngeye kimana ko.

2. *Kufinwa kwa ntalu:*

mawonso vava mena ye ntalu yayingi — nzo, ntangu, ngolo, kimuntu. Ye konso lumbu kikitukanga mvita ya nzimbu.

3. *Kufinwa kwa kuvanda vana:*

konso ntangu ofwete vanda vana, ofwete sindamana, ofwete sala, ofwete simba.

Kansi nani ukusimbanga?

New York i ya kitoko ye ya nku: ikuvananga mpila za kieleka, kansi ilombanga ntalu yazulu kikilu.

Nkento vava ka i muntu walembama ko. I masini ya kuzinga konso lumbu. I yandi unatanga ku ntwala masikola, malupitalu, marestora, kukomba, bisalu bia luyalu, mavuatula, mabuta, nzo zanda, bimvuka bia kisalu, ye makartie.

Kansi, mu nsamu wa mbanza, ndinga andi ka ina va kati ko. Ina ku nima. Ina mu kisalu kaka. Ina ya mfunu kansi ka bakembelelanga yo ko. Ina vana, kansi ka bawanga yo ko.

New York i mbanza imonisanga mawonso, kansi ka bau bantu batambwisanga yo kikilu ko.

Ye i diau ina ye kisika kiaswaswana mu volimi yayi. Ka i nsi bonso zankaka ko. I kisika kuna kukondwa kwawonso kwa bakento ba Amerika kuvukananga: kwa nzimbu, kwa mpila za kinsi, kwa mbanza, kwa ndinga, kwa makanda, kwa kisalu, ye kwa ntima.

I nza ya fioti ya mawonso masalanga ye ya mawonso ke masalanga ko.

Vava, bakento bena konso kisika. Kansi balenda zimbala mu ntangu fioti. Kifwete kaka vo nsualu au ivonda nsualu ya mbanza.

New York i yanene, kansi ka i yanene kikilu ko mu simba ndemo ya luzingu lwa nkento. Ye nkapu yayi imonisanga dio: mbanza yazabakana kuluta mu nza ka i ya lunungu kuluta ko. I yimonekanga kuluta kaka. Ye mu nsakusu yanene ya luzingu lwandi lwa konso lumbu, nkento uzimbalanga mu kuvuvama.

Manhattan

Olivia, 39 – Midtown, biro bia ku zulu, ye luzingu lwa nsualu

Olivia ubakanga metro ola 7:10. Nzila 6, wateleme, telefone mu koko, meso mena kala mu e-mail zilandananga.

Usalanga mu etaje ya makumole ye nsambwadi ya nzo ya vela ku Midtown. Yandi i mfumu wa bisalu mu kimvuka kitekanga bisalu kavena muntu ulenda tendula kikilu ko. Bawonso bavovanga mu kuma kia nimeru, mbikudulu, mavingilu ma ngonda tatu. Kavena muntu uvovanga mu kuma kia bantu ko.

Olivia una ye mwana wa nkento wa mvu sambanu, una yandi kaka bola zole konso lumbu vava kazikukidi. Mu nsuka-nsuka, mu kumvika; mu mpimpa, mu kumlambika. Bina biasala bivanwa kwa bankaka: nkebi wa bana, sikola, bisalu bia nima ya sikola, nsangu za nsualu ku telefone.

Mfumu andi ulombanga yandi “kulembama,” kansi kulembama kwena konso ntangu kwa lweka kimosi kaka: – malukutakanu masimbanga ntangu yayingi – mbokila zivioka ola – mambu ma nsualu mavangwa – bisalu bifwete mana “mpimpa yayi.”

Manhattan itekwanga bonso mbanza ya mpila zambote. Kwa Olivia, i mbanza iyibanga ntangu andi ye itekanga yo kwa yandi mu mpila ya madia manatwa ku nzo, nsukulu ya bilele, ye bisalu bifutwanga.

Mu mpimpa, vava ubasikanga mu biro, minsemo mia nzo zanda mimonekanga bonso kinsevolo. Mawonso mategimanga, kansi ka luzingu lwandi ko.

Kukondwa kwa Olivia ka i kwa nzimbu fioti ko. I kwa ntangu. Wena konso kisika, kansi ka vana kina ye mfunu wanene ko.

Mono, Nando, vava italanga yandi kavioka 3rd Avenue ye nsualu ya muntu ke ulendi vonda ko, imonanga diambu dimosi dia mpamba: nkento usimbanga mbanza ke yizasimba yandi ko.

— Nando

Brooklyn

Aisha, 31 – Bedford-Stuyvesant, kusoba kwa kartie mu nzila ya nima

Aisha wabutuka ku Bed-Stuy, kartie kia bantu ba ndombe tuka ntama. Rap, kinkulu, mabuta, manzo ma Nzambi, ye madia ma tiya va nzila mu nsungi ya tiya.

Bosi bayiza «bantu ba mavangu ma kitoko», bantu ba nzimbu, nzo za kafe zampa, mbwa za mpila ya ntalu zikangwa mu nsinga, ye ntalu zikumbukanga kukondwa ntendula. Mambu bonso mazayakana.

Aisha usalanga mu sikola ya luyalu ya kartie. Baleke bandi batukanga mu mabuta mabingwanga mu nzo konso mvu. Bayingi mu bandi ba sikola ya buleke ka bazinganga diaka vana ko, bavaikiswa kwa bisalu bia «kutunga diaka».

Ulongisanga, uwanga, utwadisanga ntantu, ukebanga. Mu mwini, yandi i nlongi, nganga wa ntima, mpangi yanene ya nkento, ye lumbu lwa nkebolo. Mu mpimpa, utalanga bisalu bia baleke

wavwanda va meza mu kuku ya nzo kafutanga, ye boma vo lumbu kimosi ka kalenda diaka futa nzo yoyo ko.

Mbanza ikembelelanga Brooklyn bonso «cool». Aisha ka kena ye ntangu ya kuvanda «cool» ko: ufwete zinga.

Kukondwa kwandi i kwa mbanza ye kwa politiki: kartie kina bawonso basosanga nzimbu, i kiau kaka ke kiwilwanga kikilu ko.

— Nando Queens

María Fernanda, 42 – Jackson Heights, nza tatu mu mosi

nitu

María Fernanda katuka ku Ecuador. Uzinganga ku Jackson Heights, Queens: kisika kuna bavovanga ndinga kumi zaswaswana mu nzila mosi, ye kavena mosi mu zau i ndinga ya ngolo ko.

Usalanga mu kukomba mabiro ku Manhattan mu mpimpa ye mu kukeba bana mu mwini, vava mfunu wina. Tulu i kima kia ntalu kifutwanga ola mu ola.

Una ye bana zole: mosi wabutuka ku Quito, mosi wabutuka ku New York. Nleke wanene ulombanga yandi ekuma nki ka kenanga ku nzo ko. Nleke wa fioti ubanzanga vo mama andi konso ntangu una ye nsualu.

María utumanga nzimbu kwa mama andi, wasiala ku Ecuador. Usimbanga mazunga manene mole. Ye nitu mosi.

Luzingu lwandi i nzietolo ke yisukanga ko: Queens → Manhattan → Queens. Nkalu za tiya za malembe, makutu ma ndemo, malu malembe.

Kavena muntu umonanga yandi kikilu ko. Kwa tata ye mama ya mwana wa nkento wa Amerika kakebanga, yandi i “Mary”. Kwa bandi ba kisalu kia kukomba, yandi i «mama ke uvundanga ko».

Kukondwa kwandi i kwa ndinga ye kwa kimvuka: usalisanga New York yisalanga, kansi ka kena mu nsamu wa luyalu ko.

Mono, Nando, ikutananga yandi lumbu kimosi kia Lumingu mu nsuka-nsuka ku Roosevelt Avenue ye kima kimosi kaka iyindulanga: nsi yayi yitelamene kaka kadi bakento bonso yandi ke babwisanga yo ko. — Nando

Bronx

Keisha, 29 – South Bronx, kusindamana kwa konso lumbu

Keisha uzinganga ku South Bronx. Nzo zabola, nsakusu za sirene konso ntangu, nzo za nkita za ntalu ya fioti, bana basakananga va nzila zabukana.

Uyundulanga bana zole yandi mosi. Se diau wazimbala va kati kwa ndaku ye malombu ma lolo mvu mingi mivioka.

Usalanga mu nzo ya nkita yanene, mu kisalu kia mpimpa: – kaise ya nsualu – bansumbi ba makasi – bamfumu batalanga konso minuti – mfutu ke ufwananga ko.

Mu mwini, uzawulanga konso kisika: – kunata bana ku sikola – kuvova ye minlongi – kuswana ye biro kitwadisanga lusadisu lwa luyalu – kusumba madia, katanga konso dolar.

Ka kena ye ntangu ya kuyindula mu kuma kiandi ko. Uzeye kaka vo ufwete simba bana bau zole bateleme.

Bronx batalanga yo diaka bonso diambu dia mpasi. Keisha i nzila ya kubika mpasi kavena muntu uzayanga ko: mama usimbanga

kartie kina bamfumu ba politiki basadilanga kaka bonso kifwani ku nima.

Kukondwa kwandi i kwa sisteme: wena va kati kwa mawonso mabwanga, kansi kwa sisteme ka kena ko.

— Nando

Staten Island

Gina, 45 – nkwenda-vutuka ke umonekanga ko va kati kwa mambanza mole

Gina uzinganga ku Staten Island. Usalanga mu biro kia asirance ku Manhattan. Konso lumbu, i mpila mosi:

– bisi – ferry – metro – biro – ye bosi mawonso mavutukanga ku luyantiku.

Kwa bantu ba Manhattan, Staten Island ina fioti kaka. Kitini kia fioti va kalati, nsi ya kifulu. Kwa Gina, kansi, i nzo andi. Kansi i diaka kisika kikangidi yandi.

Uzolele soba kisalu, kansi konso mpila ya kieleka ina ntama. Uzolele ntangu yayingi kwa bana bandi, kansi uvananga yo kwa mavuatula. Uzolele ka vonda ko konso mpimpa, kansi mbanza ke italanga mbote bantu bazinganga ku ndilu andi ko.

Kukondwa kwandi i kwa ntangu ye kwa kisika: uzinganga mu kisika kimvambanga yandi mosi, usalanga mu kisika kisadilanga yandi.

Mono, Nando, ibanzanga yandi wateleme mu ferry, kopo ya kafe mu koko, meso mazimbala mu ndilu ya nzo zanda. New York va ntwala andi. Luzingu lwandi luna va kati.

— Nando

Wall Street

Rachel, 37 – nkento ke ulendi bwa ko.

Rachel usalanga mu kisalu kia nzimbu. Ka kena ye nswa wa kuvanda muntu wa leka ko. Ka mu kisika kiaki ko. Ka bonso nkento ko.

Walongoka vova ye nsualu, kuvanga ko konso ntangu kifu mu ndinga, kumonisa ko konso ntangu kuzinzila. Kavena muntu ukulolokelanga mu kubwa ko, kansi kubwa kwa nkento kusonamanga mu luzingu lwandi lwawonso.

Malumbu i masini: nimeru, bifwani bia nimeru, mbokila, malukutakanu, e-mail zilandananga, madia ma kisalu, nzengolo zabakwa mu nsualu yayingi ye mambu manene kikilu matukanga mu zau.

Vava kavutukanga ku nzo, wena mpamba. Ka kiadi ko: mpamba. Ka kena ye ngolo ya kutunga kima ku nganda ya kisalu ko. Bikundi bia ndambu, kimpangi kiabukana, dibuta dina ntama.

New York ikembelelenga lunungu lwa bakento ku Wall Street mu malukutakanu, mu nkinsi za ngolo za bakento, ye mu makutakanu ma minsamuni. Bosi, vava mikro ifwidi, mawonso mavutukanga bonso kala.

Kukondwa kwandi i kwa ntima: wena mu konso suku kuna babakanga nzengolo, kansi wafweta yekola ndambu ya kimuntu kiandi mu vwanda vana.

Nsamu wau ka una ye malongi ko. Una kaka nkunga wazibuka.

— Nando

Nkebi wa Bana wa Latina

Dolores, 54 – Upper East Side, uyundulanga bana ba bankaka.

Dolores katuka ku Mexico. Wazinga ku New York mvu makumole. Mu mvu makumole, ukotanga mu nzo ke zizakala zandi ko.

Usalanga ku Upper East Side, va kati kwa nzo zanene kikilu, bantanini ba mwelo, ascenseur zivuvamanga, ye makuku manene kuluta nzo andi yawonso ya suku kimosi ku Queens. Wayundula bana iya mu dibuta dimonanga yandi bonso “vavana wa dibuta”. “Vavana.” Mvovo umosi uvovanga mawonso.

Wamona bau batambula mintambu mia ntete, wawa mazangu mau, wavumisa mansanga mau, walambika madia ma fioti, wanata bau ku sikola, wakanga bifwani bia nkokila zau, wawa mambu bavovanga mu nsweki.

Vava bana bau bakula, bakwendanga. Dolores usialanga.

Uvutukanga ku nzo mu mpimpa ya ntama. Mwana andi wa nitu, ubu wakula, una diaka ye luzitu kwa yandi, luvukana ye makasi: kamona yandi fioti mu buleke. Yandi wakala mu kuvanda mama kwa bankaka.

Kukondwa kwandi i kwa mpila zole: mama wena mu luzingu lwa bankaka, mama ke wena ko mu dibuta diandi kibeni.

Ye Amerika isangusulanga mawonso mu mvovo umosi: «I ksalu.»

— Nando

Nkento ke Una ye Nzo Ko

Monique, 51 – Midtown, ke umonekanga ko va kati kwa milio

Monique ulalanga konso kisika kalenda. Ntangu zankaka mu nzo ya kuyambula bantu ke bena ye nzo ko, ntangu zankaka va kitini kia kartone va ntwala ya fenetela ya nzo ya nkita yazibwa, ntangu zankaka va kiti mu sitasio yankaka ya metro.

Ntama, wakala ye nzo, nkwelani, kisalu. Bosi kizunga bonso kizayakana: maladi, mfuka, kukondwa kisalu, kubwa kwa mabanza, kavena muntu wa kusimbama ko. Yandi i ndombe, wavioka mvu makumatanu, ye una ye nitu kanatanga konso nsungi ya mpiodi kalekanga mu nzila.

Mu nsuka-nsuka, vava mbanza izawulanga ku kisalu, yandi wena vana. Nzila mosi, nsongo mosi, ntalu ya meso mosi kavena muntu uzolele kutana yo ko.

Kukondwa kwandi i kwawonso: kwa sisteme ka kena diaka kima ko. Ka nsadi ko, ka nsadidi ko, ka “wa mfunu” ko. Diau, ka kena ko.

Mono, Nando, konso ntangu imonanga nkento mu nzila ku New York, iyiulanga kiuvu kimosi kia mpamba: mintambu miakwa luyalu lufwete yekola mu yandi kufika vava?

Mvutu i mosi konso ntangu: miayingi kikilu. Nando

Lupitalu Lwanene

Sofia, mvu 34 – nsadisi wa lupitalu va kati kwa bisalu bia ntangu zole ye kukondwa

mpema

Sofia ukotanga mu lupitalu vava bayingi balele diaka. Kisalu kia ntangu i tuka ola 07:00 tii ola 19:00. Avo mawonso mavioka

mbote. Kadi mu bisika bankaka, «avo mawonso mavioka mbote» ka kuena ko.

Usalanga mu lupitalu lwanene lwa Manhattan. Nzila za nda ke zisukanga ko, minsemo mia neon, nsakusu za kuzayisa, ma-monitere, ndinga zabukana, nitu zikangwa ku masini, bantu ba dibuta bayiulanga, minganga bavioka mu nsualu.

Sofia ka kalendi bwa ko. Konso kimpa kina ye mbuma. Konso kuzimbala kwa mabanza kulemanga.

Mu nsuka ya kisalu kiandi, una diaka ye: – minsamu ke misukanga ko – meso ke kavilakananga ko – nsangu kafweta vova mu nsweki – mbebe kavena muntu ulenda katula ko. Ku nganda ya lupitalu, New York izawulanga bonso vo ka kima kibwidi ko. Mu kati, yandi usimbanga ndambu ya mbanza yileka kuluta.

Kukondwa kwandi i kwa ntima ye kwa luyalu: wena va ntima wa sisteme kia kukeba nitu, kansi ndinga andi ka ina ye mfunu bonso kusindamana kwandi ko.

Mono, Nando, vava italanga bakento bau mu bilele bia kisalu babasikanga mu kisalu bavonda kikilu, isobanga diambu dimosi dia mpamba: avo lumbu kimosi bawonso babaka nzengolo ya kutelama vamosi, mbanza yizabwa mu ola 48.

— Nando

Marestora

Giulia, 27 – Lower East Side, mavuku, mameza, ye kufinwa kwa

luzitu

Giulia i muntu wa Italia ye wa Amerika, kansi wa New York yina bantu ba Italia ba kieleka ke bazeye diaka ko. Ka Little Italy ya

kifwani kia kalati ko, kansi bisalu ke bisukanga ko mu restora ku Lower East Side.

Yandi i nsadisi wa meza, kansi usalanga mingi kuluta: – nganga wa ntima wa mpamba – kisika kia kubwila makasi ma bansumbi – kisika va kati kwa kuku ye nzo ya madia – kitoko kia kumonisa – nitu konso ntangu yateleme, kuseva konso ntangu

Matipi masolanga kana mposo i ya luzingu kana ya kuvunda. Mfutu wa ntete i wa kuseva, bonso konso ntangu mu kisalu kiaki.

Mu nsuka ya mpimpa, bayiulanga yandi kiuvu kia buzoba kuluta: «Ye nki usalanga kikilu mu kuzinga?»

Bonso vo kiau ka kiakala kisalu «kikilu» ko. Kukondwa kwandi i kwa kimvuka: bawonso bena ye mfunu andi vava bena ye nzala, kavena muntu utalanga yandi vava bavovanga mu kuma kia nswa ko.

Mono, Nando, ina ye luzitu lwayingi kwa nkento ulenda twadisa kisalu kia bola nana mu nzo ya madia kuluta kwa muntu wavwanda va meza ubanzanga vo yandi i wa ntalu kuluta kaka kadi ufutanga.

— Nando

Kisalu kia Mavangu ma Kitoko

Leah, 36 – Brooklyn, muntu wa mavangu ke ulendi zima ko

mabanza mandi.

Leah usalanga bonso nsoniki ye producer mu kimvuka kia kuvanga mafilmu ku Brooklyn ye ku Manhattan. Ma-série, ma-kampanye, mambu ma kusonika. Konso ntangu kima kia kubanza, konso

ntangu muntu wa kusamuna, konso ntangu ndilu ya ntangu ya buzoba.

Mu nkinsi ya luyantiku lwa kisalu kimpfa, bawonso bavovanga mu kuma kia «mbona», «nsamu» ye «minsamu mimpfa». Kavena muntu uvovanga mu kuma kia mpimpa za kukondwa tulu ko, ntaludulu ke zisukanga ko, mabanza mayibwa, ye kuvonda kwafukwa bonso «luzolo lwa kisalu».

Leah uzinganga mu nzo kavukana ye bankaka ku Bushwick. Nanga «wanunga mu kisalu kiandi», kansi ntalu ya mbanza idianga konso kumbuka.

Kukondwa kwandi i kwa kisalu: New York itekanga mavangu ma mabanza bonso kimpwanza, kansi mavangu mandi makangamene ye nzimbu, mbokila, malombu ma buzoba, kufinwa konso ntangu.

Uvunganga mabanza ma kubanza. Bankaka bakitulanga mo nzimbu.

— Nando

Kisalu kia Ntangu-ntangu mu Bitini

Priya, 33 – bisalu bitatu, kukondwa luvuvamu

Priya wabutuka ku Queens kwa tata ye mama ba India. Walongoka ye una ntu wafuluka ye mabanza, kansi zandu dia kisalu dia New York diavana yandi kifutu kimonekanga mbote: kisalu kia ntangu-ntangu mu luzingu lwandi lwawonso.

Usalanga bifwani bia graphic design kwa bimvuka bibokelanga yandi «nsadi wa ku nganda», usonikanga mambu kwa mamarke ke matelanga nkumbu andi ko, ye ntangu zankaka ulongisanga malongi ma fioti mu kuma kia mpila ya kumbula ntalu ya nzo.

Ka kena ye nsungi ya kuvunda ko, ka kena ye kuvunda kwa maladi ko, ka kena ye mfutu wa bonusi ko, kadi kima kiasimbama ko. Una kaka ye mbebe.

Mu mwini, utambikanga bisalu. Mu mpimpa, utalanga e-mail zandi, kavuvidi vo ka kazatambula diaka ko «tufwete ye kimana kimosi tii mbazi».

Mbanza izolele vova: «Vava, avo una ye ngangu, olenda nunga.» Kansi kieleka i kiaswaswana: vava, avo una ye ngangu, bazakufina tii ka usiala diaka kima ko.

Kukondwa kwandi i kwa nkanikinu: utwadisanga bitini bia nsangu, ma-kampanye, ye bisalu, kansi va papela konso ntangu i «wa ku nganda».

Mono, Nando, imonanga mbote mutambu va mbunzi ya muntu bonso ngeye: kisalu kiafuluka, luzingu lwampamba.

— Nando

Nzo za Luyalu

Tanya, 44 – East Harlem, mama, nkebi, kisika kia kutelwa

Tanya uzinganga mu nzo za luyalu ku East Harlem. Nzo zina zakala, ka zikebwanga mbote ko, ascenseur zibwanga konso ntangu, ye maeskalie mabola.

Yandi i mama wa bana tatu. Usalanga bonso nsadisi mu sikola ya kartie. Ufutanga ntalu ya fioti ya nzo, kansi ntalu ya kieleka i kima kiankaka: kuzinga mu kisika kina luyalu ke litalanga diaka bonso kiandi ko.

Konso lumbu kibukanga va kati kwa: – kisalu – malukutakanu ma sikola – bantu ba lweka ba kusadisa – mikanda mia luyalu mu

kuma kia lusadisu – boma kwa bana bakulanga mu kisika kia mpasi – nsakusu za ntantu, za polisi, za sirene.

Kukondwa kwandi i kwa politiki: kartie kiandi kina kaka vava mfunu wa kifwani wina mu vova mu kuma kia «mpasi za kimvuka».

Mu ntangu yoyo, muntu usimbanga kio moyo i yandi, ye bakento bonso yandi, bena bonso lumbu va ntwala ya mawonso.

New York ivovanga mu kuma kia kukula, kutunga diaka ye kutula nzimbu. Kansi vava okumbukanga maeskalie ma nzo zankaka, osobanga vo zayingi zisisuwa tuka mvu mingi.

— Nando

Nku mu Nzo

Rosa, 38, Queens, wakangwa va kati kwa boma ye mikanda.

Rosa katuka ku Republika ya Dominikani. Uzinganga mu nzo kavukana ye bankaka mu ndambu ya Queens ke yisukanga ko.

Una ye bakala usalanga ntangu-ntangu ye usobanga: malumbu kalombanga lolo, malumbu kabokanga, malumbu kasukumunanga, malumbu kabulanga. Rosa ke kwendanga ko mu mambu matatu: – una ye boma – ka kena ye nzimbu ko – una ye boma ya kufwasa nswa andi wa kuvanda mu nsi.

Mu mpimpa, vava yandi walele, ufwanikisanga vo ka kima kibwidi ko. Mu nsuka-nsuka, ukwikanga bima bia kitoko va mbunzi mu fuka mbandu za mbulu ye ukwendanga ku kusalu mu nzo ya kusukula bilele.

Sisteme kivovanga kwa yandi: «Bokila, lomba lusadisu, basika.» Kansi kieleka kina ye mvindu kuluta: nzo za kuyambula zafuluka,

malisiti ma kuvingila, bansadi ba kimvuka bavonda, nkebolo ya kieleka ya fioti.

Kukondwa kwandi i kwa nsiku: wakangwa mu mpamba ya nsiku, ya mikanda, ya boma, ye ya kukondwa nzila yankaka.

Mono, Nando, italanga tuka ku nganda ye izeye vo mvovo «avo uzolele, olenda kwenda» i mosi mu mavovo ma luvunu ye ma boma kuluta mavangwa mu nza yayi.

— Nando

Makartie ma Ultra-Orthodox

Chaya, 29 – Borough Park, luzingu lwazengwa vitila kubutuka.

Chaya uzinganga ku Borough Park, Brooklyn. Kartie kia Bayuda ba ultra-orthodox. Nsiku za ngolo, kimvuka kiakangama, bisalu biavanwa.

Luzingu lwandi lwazengwa vitila kalenda kala ye mabanza mandi kibeni: – longo mu buleke kikilu – bana bayingi – kukondwa kimpwanza kia kieleka – malongi ma Nzambi va kati – nza ya nganda imonwanga bonso vonza.

Lumbu kiandi kiafuluka: nzo, bana, kusumba, kulamba, nsiku za Nzambi, malombu ke masukanga ko. Ka ntangu yimosi ya kuvuvama kwa kieleka ko, ka kisika kwa yandi kaka ko. Chaya una ye mabanza ka kalendi vova ko. Biuvu ka kalendi yiula ko. Mbanzulu ya kina kilenda kala ku nganda, kansi kukondwa kalati ya kufika kuna.

Kukondwa kwandi i kwa mpila za kinsi ye kwa mpeve: wena mu konso kimpa kia nza andi, kansi ka kalendi kala bonso muntu wavambana ye nkubulu ko.

New York ikembelelanga luswaswanu, kansi ina ye kiese kia kundima vo bakento bankaka bazinganga mu bisika biakangama bia mpila za kinsi «ke bimonekanga ko» avo ka basumbulanga bankaka ko.

— Nando

Salon ya Nzala

Li Mei, 41 – Flushing, moko ma kitoko kikilu, luzingu ludiwa

Li Mei usalanga mu salon ya nzala ku Flushing, Queens. Nsumbi mu nsumbi, nzala mu nzala, nsunga ya bima bia kukatula vernis, maske va mbunzi, mongo wafongama.

Wayiza tuka ku China kuluta mvu kumi mivioka. Wazwa kisalu mu ntangu yina: nzimbu ya moko, bisalu bia ntangu yanda, biuvu fioti.

Usalanga malumbu sambanu mu mposo, bola kumi mu lumbu. Ntangu zankaka kuluta.

Kwa bansumbi, i kima kia kitoko kia kisika: «mama usalanga nzala mbote ye mu kuvuvama».

Kavena muntu wiylulanga ko: – nzimbu zikwa zisialanga mu kutu kiandi – nkumbu zikwa kavwimanga bima bia mbi – kana una ye asirance ya nitu – kana ulenda leka mu mpimpa kukondwa mpasi. Kukondwa kwandi i kwa bima bia mbi ye kwa kimvuka: uvondamanga malembe-malembe va nsi ya minsemo mia neon, kavanga moko ma bankaka ma kitoko, vava kavena muntu umonanga mpila moko mandi mena ko.

Mono, Nando, ibanzanga yandi kazibanga nzo ya nkita mu mpimpa ye katanga nzimbu. Ka mbuma ko: ndilu. Luswaswanu va kati kwa kusiala va zulu ye kuzinda fioti diaka mu nsi.

— Nando

Nkento wa Mpimpa

***Jasmine, 28 – Times Square, minsemo mia ngolo,
luzingu lwaleka***

Jasmine usalanga mu ma-club mazinganga nima ya nkatikati a mpimpa. Ka kakinanga mu kitoko ko. Ukinanga mu kuzinga.

Usalanga bisalu bia ntangu yanda, nzila za tombe, bamfumu baseva mingi kikilu, bansumbi bavukisanga kisalu ye nswa.

Walongoka nsiku kumi ke zisonama ko kisika kiawonso: – seva – kuvuvila ko – kusiala ko wamosi – kunwa ko kina bakuvana – kumonisa ko boma – kanga meso mazibuka – kubaka ko bakundi – kuwilukila ko ndaku – kutelama ko – kuvutuka ko ku nzo mu mpimpa wamosi.

Konso mpimpa i nzietolo va nsinga ke umonekanga ko. Kavena muntu ukebanga yandi ko: ka ma-club ko, ka polisi ko, ka mbanza ko.

Kukondwa kwandi i kwa malongi ma mbote ye mbi: bawonso bazeye vo wena, kansi kavena muntu uzolele zaya yandi bonso nsadi ko.

Mono, Nando, vava imonanga bana ba bakento babasikanga mu ma-club mu nsuka-nsuka, izeye vo ngolo ka i kitoko kia lulendo ko. I kuzinga. — Nando Nkento Unatanga Bakomande Karla, 30 – Queens → Manhattan, mvula, neze, tiya, konso ntangu mu nzila Karla usalanga ye velo andi. Kutu kia tiya va mongo, telefone va ntu a velo, app ibakanga nzengolo za mawonso: – nzila – mfutu – ntangu – kifutu kia nkanu – komande ilandanga Yandi i ndambu ya «ngangu» ya sisteme. Ndambu kavena muntu uzolele tala ko. Uvioka va kati kwa mavuatula, ma-taxi, mabulu va nzila, ye

minsemo mia nzila ke milolokelanga ko. Utambwisanga velo mu mvula, mu neze, ye mpemo ikiongisanga mbunzi andi. Mawonso mu ma-dolar ma fioti mavanwa nsota mu nsota. Mpimpa yoyo, uvutukanga ku nzo wavonda kikilu. Kukondwa nkebolo, kukondwa luvuvamu, kukondwa asirance. Kukondwa kwandi i kwa digitale: wena kaka mu kati kwa ma-app. Ka ku nganda ko. — Nando Mama Wamosi wa Queens ya Ntama Erika, 33 – Far Rockaway, va kati kwa mbu, nda, ye kiadi Far Rockaway i New York, kansi ka kikilu ko. Kina ntama, kiavambuka, ye kiavilakanwa. Kisika mbanza isadilanga kaka mu nimeru. Erika uzinganga kuna ye bana zole. Usalanga mu nzo ya nkita yanene. Konso lumbu uvanganga kina kalenda:

– uyundulanga bana – uvwikanga bau – ulambanga madia ma nsuka-nsuka – unatanga bau ku sikola – uzawulanga ku kisalu – utwadisanga bansumbi, ndemo, kaise – uvutukanga ku nzo mu bisi za nzietolo yanda kikilu – ulambanga – ukombanga – ukubikanga mawonso

Yandi i mama una ye luzingu tatu: lwandi kibeni, lwa bana bandi, ye lwa kartie.

Kukondwa kwandi i kwa nda: uzinganga ntama kikilu mu monwa.

Mono, Nando, italanga makalati ye nda ye izeye diambu dimosi: bau bazinganga ku Far Rockaway bazinganga konso lumbu ye kifu ke kimonekanga ko.

— Nando

Nkento wa Kimvuka kia Bantu ba Ndombe ba Brooklyn

Latoya, 40 – Brownsville, luzingu lwa kuzinga kaka

Brownsville i mosi mu makartie ma New York mafwasu kuluta. Kiadi kia ntama, bisalu bia kusadisa bia leka, masikola masisuwa.

Latoya una ye bisalu biole: mu nsuka-nsuka mu sikola, mu mpimpa mu nzo ya kukeba minunu.

Lumbu kiandi ke kisukanga ko. Ka kena ye ola za kisalu ko. Ka kena ye ndilu ko. Ka kena ye kuvunda ko.

Konso ngonda ofwete sola nki ufuta ntete: nzo? mfutu za nsemo ye nlangu? madia? nzietolo? mbuki?

Kukondwa kwandi i kwa makanda: mu mbanza izolele kuyibokela «progressive», bakento ba ndombe ba makartie ma kiadi bazimbalanga ku nsuka ye bamonekanga diaka kaka vava kuna ye mbi ya kusonika mu enternete. — Nando Nkento wa Tech Hannah, 29 – Manhattan, startup, boma, kufinwa, luvunu Hannah usalanga mu startup ya tech ivovanga mu kuma kia «luswaswanu», «kuyambula bawonso», «lumbu kiankaka» ye «ntwadisu wampa». Bosi, mu kisalu kia kieleka: – babakala ku zulu – babakala babakanga nzengolo – babakala batwadisanga bisalu – babakala batambulanga nzimbu. Hannah usalanga bisalu biawonso ke bimonekanga ko: kutula mambu mu nsiku, kusonika, kumonisa, kusala ye bansumbi, ye kubika mambu ma nsualu. Yandi wa ngangu. Wa ngangu kikilu nate bawonso basadilanga yandi. Una mvu mosi kalandanga lusansu lwa mabanza mu kuma kia boma ye kuvonda. Kukondwa kwandi i kwa mpila za kinsi: tech ivovanga vo i ya mpa, kansi mu kati i ya ntama. Mono, Nando, nsobele vo «nza yampa» ke isobanga ko nate bau baitwadisanga basoba. — Nando Nkento Wayiza kwa Nsi Zankaka Kukondwa Mikanda Yaritza, mvu 26 – Bronx, usalanga konso kisika, uzinganga mu nsweki. Yaritza ka kena ko kwa luyalu. Diau, luyalu ka luena ko kwa yandi. Usalanga mu bisika bitatu bia mpila yankaka: – kukomba mu nzo ya bantu bayingi – kulamba mu deli – kukeba bana vava mfunu wina.

Bafutanga yandi nzimbu ya moko. Kukondwa luvuvamu.
Kukondwa nkebolo. Kukondwa nswa.

Una ye boma kwa polisi, boma kwa biro kia bantu bayizanga kwa
nsi zankaka, boma kwa bamfumu ba nzo, boma vo nkanu mosi
yizazimbisa yandi mvu ye mvu.

Kukondwa kwandi i kwa nsiku: uzinganga mu mpamba va kati
kwa nza zole. Wena wa mfunu kansi ka bazayanga yandi ko.

— Nando

Nkento Wayiza kwa Nsi Zankaka Utinanga

Maha, 37, wa ku Astoria, utinanga longo kia ngolo.

Maha wayiza tuka ku Este ya Kati mvu mole mivioka. Wasisa ku
nima bakala wa nku, dibuta ke diazola kimpwanza kiandi ko, ye
mpila za kinsi ke zivananga nswa ko kwa nkento wa kubaka
nzengolo zandi kibeni.

Ku New York, uzinganga mu suku kavukana ye bankaka ku
Astoria. Usalanga mu nzo ya nkita ya madia. Ulongokanga
Kingelezo mu mpimpa katalanga mavideo mu telefone andi.

Unatanga mu kati kiandi boma kia ntama: vo muntu mosi wa
dibuta diandi kazamona yandi. Vo mawonso mazavutuka. Vo
kimpwanza kizamana. Kukondwa kwandi i kwa ntima: wena mu
ndambu, ye kulu kimosi mu luzingu lwampa ye kimosi mu nzietolo
ya kutina ke yisukanga ko.

New York yavana yandi mpila ya kuzimbala. Ubu ufweite longoka
kuvanda.

— Nando

Nkento wa Maili ma Nzila, Metro, Nsaku, Nzawulu

Elena, mvu 50 – Manhattan, luzingu lwamana mu mbanza idianga.

Elena wazinga mu mbanza kuluta mvu makumatatu. Wamona makartie, nzo, nzo za nkita ye mbunzi bisoba. Wamona bakundi bakwenda, bandi ba kisalu bafwasa bisalu biau, mabuta mabukana.

Yandi wasiala.

Usalanga bonso mfumu wa ntalulu mu nzo ya nkita yanene. Bisalu bia ntangu yanda, mbebe ya ndemo, kufinwa konso ntangu. Utwadisanga bimvuka bia kisalu, bansumbi, ye uvulusanga malumbu mafwete bwa.

Elena i New York ya kieleka: yina ke imonekanga mu mafilmu ko. Yina isalisanga sisteme. Yina ke idilanga ko kansi iwanga konso kibulu.

Kukondwa kwandi i kwa luzingu: wavana mawonso kwa mbanza, ye mbanza yavutudila yandi kaka kusindamana.

Mono, Nando, vava ikutananga ye bakento bazinga vava mvu makumole, isobanga diambu ke dizasobwa ko kwa mutulisti: kuzinga ku New York i mvita ya malembe. Ye bau basialanga banunganga konso lumbu kukondwa nkinsi.

— Nando

Mambu ma nsuka

New York i mbanza ilombanga vo bamona yo, kansi ke italanga kikilu ko. I kisika kikukotanga bonso nsolo ke walomba ko: avo wandima yo, kana yikufina.

Mu kati kia mvuka-mvuka kiaki kia mbote kikilu, bakento i nkunzi ke umonekanga ko usimbanga mawonso vamosi. Bena mu nkalu

za tiya, mu makuku, mu malupitalu, mu masikola, mu nzo zanda, mu nzo za kulunda bima, mu makartie kuna ngolo ke ikotanga ko. Bena konso kisika kansi babanzwanga kaka vava mfunu wina.

Mbanza izawulanga kuluta luzingu kibeni, ye mu nzawulu yoyo idianga bau basimbanga yo kikilu. New York ilakanisanga mawonso: lunungu, mpila zambote, luvulusu. Bosi ilombanga ntalu ke ivovanga ko.

Kieleka i kia mpamba: mbanza yazabakana kuluta mu nza izinganga va mapeka ma bakento ke bamonekanga ko va lukaya lwa ntete lwa mazulunalu.

Nkapu yayi ivutulanga bau va zulu. Mosi mu mosi. Nsamu mu nsamu. Kukondwa kusukula. Kukondwa kukitula bau nsamu wa kitoko. Ye mongo wasungama, bonso konso luzingu lufwete, luvilakanwa vava lunatanga ndemo ya milio mia bankaka.

Kuyindula

Konso nsi mu volimi imonisanga mpila mosi ya kukondwa. New York isimbanga zawonso. Vava kukondwa kwa nkento kweni kwawonso ye kwakudika: – kukondwa ntangu– kukondwa nkebolo– kukondwa kisika kia mabanza– kukondwa kuzayakana– kukondwa kuwilwa– kukondwa kuvunda– kukondwa kimuntu kia yandi kibeni– kukondwa mvutulu ya kina kivanwa.

Mbanza itekanga mbanzulu ya kimpwanza i mbanza mosi ifinanga bakento funda ye funda mu zinga mu sisteme ke biavangwa kwa bau ko. Bena ya mfunu, kansi balenda sobwa. Bena vana, kansi ka bamonekanga ko. Bau i masini, kansi ka bau nsamu ko.

Ku New York, konso nkento ukutananga ye mvita yaswaswana, kansi bawonso bena ye ntoto umosi: mbanza ke itelamanga ko, ata va ntwala ya mvita yau.

Ye i diau makaya mama ma mfunu: New York ka i ndilu ya nzo zanda kaka ko, mavangu ma kitoko, mpila za kinsi, lunungu. I diaka kukondwa. Kukondwa kwa nkento. Kuna bayekudilanga kuluta, kwa kieleka kuluta, kwa ntangu yawonso kuluta.

Nsangu za Mono Kibeni

New York i nzo ame. Ye kadi i nzo ame, ke ilolokelanga luvunu lwandi ko.

Ka izolele ko tendula mbanza imonwanga kwa batulisti, mazulunalu, ma-série ma TV, ye ndozi za bankaka. Izolele mbanza ivwimanga, ivaikisanga menga, ibukanga ye itunganga diaka yo kibeni konso lumbu va mapeka ma bantu ba kieleka.

Imona mambu mafwana mu zaya diambu dimosi mvu ye mvu: bakento vava basimbanga mbala zole, batambulanga ndambu kaka. Ka kadi balembama ko, kansi kadi mbanza iyizolela ngolo zau. Ye vava nza iyizolela ngolo zaku, ikatikanga kukukeba. Mono, Nando, nsonikidi minsamu yayi kadi ke ilendi ndima ko vo mawonso mama mavioka mu kuvuvama. Ke ilendi ndima ko vo bau batambwisanga masini yayi yawonso bavaikiswa mu nsamu. Ke ilendi ndima ko vo nsakusu ya mbanza ifuka nsakusu ya luzingu lusimbanga yo va zulu.

New York i ya kitoko, kansi ka ina ye ntima wa velela ko.

Makaya mama i mpila ame ya kuvova dio, kukondwa kutula nsukadi va mambu, kukondwa kukatula fioti kia kieleka, kukondwa kulomba nswa kwa muntu.

— Nando

Ferdinando Frega